محمدانور آخڑ 2017 /4 /23

دوه پاچاهان، د کابل په بالاحصار او ارګ کې:
تاریخي شالید(پسمنظر)

په ۱۸۱۸،زیږدیز کې، هغه مهال چې د تیمورشاه زوی شاه محمود، خپل لوی وزیر فتح خان، ړوند او بیا یې په کړاؤ او بې رحمۍ سره وواژه، نو د وزیر فتح خان (۲۱) وروڼه چې یو شمېر یې د لوی افغانستان په ځینو ولایتونو کې والیان وو د خپل ورور د غچ اخیستلو په موخه، د کابل پر لور وخوځیدل، چې له دوی څخه یو هم سردارمحمدعظیم خان چې د کشمیر والي ؤ، کابل ته یې خپل ورور سردار دوست محمدخان ولېږه، دوست محمدخان چې پېښور ته راورسید، په پېښور کې یې د تیمورشاه زوی، شهزاده ایوب چې یو کمزوری شهزاده ؤ، د افغانستان د پاچا په توګه اعلان کړ، دوست محمدخان چې کله کابل ته ورسید، د شاه محمود له لمسي، جهانګیر، چې د کابل حاکم ؤ، د ده له مرستیال، عطامحمدخان سره یې په یو پټ جوړجاړي کې کابل ونیو، سردار دوست محمدخان په کابل کې د تیمورشاه یو بل زوی، شهزاده سلطان علي، چې هغه هم د شهزاده ایوب په شان کمزوری او نوم ورکی شهزاده ؤ، د دوهم پاچا په توګه اعلان او ځان یې د هغه وزیر کړ. (میرغلام محمد غبار: افغانستان در مسیر تاریخ ،۵۱۰ مخ)

لږه موده وروسته، سردار محمدعظیم خان له کشمیر څخه پېښور ته راغی او بیا له [ایوبشاه سره یو ځای] کابل ته راورسید، نوموړي، د کابل په بالاحصار کې د ځان لخوا ایوب شاه، د پاچا په توګه ونوماوه. (احمدعلي کهزاد: افغان میرني او تاریخي پېښې، ۵۹،مخ)

دغه دوه سدوزي پاچاهان چې دواړه وروڼه وو، د دوو محمدزیو وروڼو لاس پوځي او د کابل په بالاحصار کې په دوو ودانیو کې ځنګ په ځنګ اوسیدل، دواړه وروڼه تش په نوم پاچاهان وو، څه واک او اختیار یې نه درلود، ریښتنی واک او لښکر له دوست محمدخان او محمدعظیم خان سره ؤ، دغه دوه پاچاهان یوازې یو بل ته د دسیسو په جوړولو باندې لګیا وو، دوست محمدخان چې د سلطان علیشاه لوی وزیر ؤ، د شاه محمود او د هغه له زوی کامران سره په غزني کې په جګړو باندې لګیا ؤ، د کابل په بالاحصار کې د دغو دوو تنو سدوزیو پاچاهانو او دوو تنو محمدزیو سردارانو تر منځ د واک پر سر باندې ډول، ډول پټې او ښکاره ناندرۍ او توطیې روانې وې، تر څو یو تن له منځه وباسي چې له دې کبله د هیواد اداره ورڅخه پاتې وه او نه د لوی افغانستان د خاورې د ساتلو په غم کې وو، ځکه سِکانو د لوی افغانستان ډېرې سیمې لاندې کړې.

یو کال وروسته(۱۸۱۹،ز) کې سلطان علیشاه د محمدعظیم خان لخوا د پاچاهۍ څخه لیرې کړای شو او دوست محمدخان یې هم له وزارت څخه وشړلو، سردارمحمدعظیم خان له ایوب شاه سره ژمنه کړې وه چې، که خپل رقیب پاچا، له منځه یوسي نو دی به هم خپل ورور، دوست محمدخان ووژني، په دې بنسټ د سلطان علي شاه د وژلو لپاره د ایوب شاه زوی اسماعیل، د شپې په وروستنۍ برخه کې د سلطان علیشاه د خوب کوټې ته ورغی او خپل کاکا او د پلار رقیب پاچا یې ووژلو... خو سردار عظیم خان، د ایوب شاه د ټینګار سره، سره خپل ورور دوست محمدخان مړ نه کړ. (احمد علي کهزاد: بالاحصار کابل، ۴۰۶مخ)

په پای کې ایوب شاه د محمدزیو سردارانو، پردل خان او مهردل خان لخوا د کابل په بالاحصار کې اسیر او زوی یې اسماعیل ووژل شو... د ایوب شاه څخه یې د پاچاهۍ کالي وایستل او زاړه کالي یې ور واغوستل، د کابل په کوڅو کې یې وګرځولو او د خلکو پر وړاندې یې مسخره کړ او بیا د رشوت په بدل کې، له بنده خوشی شو او د سکانو پنجابي حکومت ته ورتسلیم شو. (احمدعلي کهزاد: بالاحصار کابل،۴۱۲ مخ)

د کابل په بالاحصار کې د سدوزیو غبرګو پاچاهانو د له منځه تلو څخه وروسته، لوی افغانستان د محمدزیو وروڼو په منځ کې ووېشل شو... کله چې د افغانستان بهرنیو دښمنانو (سکانو او انګریزانو) په افغانستان کې دا ډول ناوړه حالت ولید، نو د پنجاب حکومت، د سکانو مشر رنجیت سنګ چې د انګریزانو لخوا یې ملاتړ کیده، ورو په ورو

افغان جرمن آنلاین تاسو په درنښت همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ magalat@afghan-german.de
یادښت: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

يې اټک، پېښور او د کشمير سيمې، د ملتان په شان له افغانستان څخه جدا کړي او په پنجاب پوري يې وتړلې.
(ميرغلام محمد غبار: افغانستان در مسير تاريخ ،۵۱۰ مخ)

محمدزيو سردارانو د خپل منځي مخالفتونو له کبله، ونه شول کړی، تر شلو کلونو پوري په هيواد کې يو واحد او مقتدر حکومت جوړ کړی، چې تر نن ورځې پوري د افغانستان ملت له تباهيو سره مخ دی.

پورته تاريخي واقعيت چې نږدې دوه سوه کلونو پخوا تېر شوی دی، د ننې ملی وحدت(!) حکومت له مشرانو، ښاغلي اشرف غني او عبدالله، عبدالله، سره، په لنډه توګه پرتله کړو.(۱۸۱۸،ز= ۱۱۹۷،ل،ل)

ـ په کال(۱۸۱۸،ز) کې سردار دوست محمدخان او سردارمحمدعظيم خان د کابل په بالاحصار کې دوه تنه سدوزي شهزاده ګان، د پاچاهانو په توګه وټاکل، خو پوره(۱۹۹) کاله وروسته د امريکا د بهرنيو چارو وزير، جان کيري د کابل په ارګ کې دوه تنه هر يو اشرف غني او عبدالله عبدالله د مشرانو(پاچاهانو) په توګه وټاکل.

ـ د کابل په بالاحصار کې، دواړه سدوزي پاچاهان، په دوه جدا، جدا ودانيو کې اوسيدل، د يو بل پر وړاندې يې دسيسې جوړولې او د يو بل د کار مخه يې نيوله. د کابل په ارګ کې اشرف غني او عبدالله په دوه جدا، جدا ودانيو(ګلخانې او سپيدار) ماڼيو کې اوسيږي او د يو بل د کار مخه نيسي، په ځانګړي توګه عبدالله د اشرف غني د کړنو پر وړاندې لوی خنډ دی.

ـ له سِکانو سره د انګريزانو لخوا مرستې کيدلې او د افغانستان پر ضد باندې يې استعمالول، د انګريزانو په دستور يې د ايوب شاه او سلطان علي شاه، له خپل منځي اختلافاتو څخه ګټه پورته کړه، د لوی افغانستان خاوره يې ورو په ورو لاندې کړه. خو نن ورځ، وروسته له دوه پېړيو څخه د طالبانو تحريک، د انګريز له پاتې شوني او لاس پوځي، پاکستان(پنجاب) لخوا د افغانستان پر وړاندې استعماليږي.

ـ سِکانو د سدوزيو پاچاهانو د بې اتفاقيو په نتيجه کې د افغانستان خاوره ونيوله، خو طالبان د اشرف غني او عبدالله له اختلافاتو څخه ګټه پورته کوي، ورځ تر بلې مخ پر وړاندې درومي، ولسوالی نيسي، د ولايتونو مرکزونه تر فشار لاندې راولي او په يوه بريد کې په سلګونو پوځيان له منځه وړي.

که حالت په دې ډول روان وي چې د ارګ پاچاهان(!) د چارواکو په مقرريو باندې نه سره جوړيږي او طالبانو ته ايران او روسان د پاکستان په شان مرستې ورکوي، په پای کې به د ارګ دواړه پاچاهان! د سدوزو پاچاهانو په شان، په شرمو وشرميږي او له منځه به ولاړ شي او د افغانستان واک به ډول، ډول باندونو ته په لاس ورشي، د محمدزيو سردارانو په شان به هيواد په ملوک الطوايفيو باندې وويشل شي.

پورته تاريخي پېښه اروابناد احمدعلي کهزاد په خپل کتاب(افغان مېړني او تاريخي پېښې) بې له کوم اخځليک څخه ليکلې ده، نوموړی کتاب د ښاغلي محمداصف صميم لخوا په پښتو ژباړل شوی دی، دا چې موضوع په زړه پوري ده، نو ځکه موږ له سره وځېړله او د نورو زياتونو او اخځليکونو سره مو وليکله.

پای

افغان جرمن آنلاين په درښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادښت: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولئ